

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ И КЪЭРАЛЫГЬО СОВЕТ — ХАСЭР ЗАГЬЭПСЫГЬЭР ИЛЬЭС 25-рэ ХҮҮГЬЭ

Адыгэ Республикэм и Парламент ия 6-рэ зэIугъэкIэгъу бюджет-финансымкIэ, хэбзэIахынмкIэ, экономикэ политикэмкIэ, предпринимательствэмкIэ икомитет ипащэу хадзыгъэ Йашэ Мухьамэд игуадзэу агъэнэфагь Шэуджэн Сэфэр. Мы мафэхэм аш зыIудгъэкIагь, депутат ЙофшIэныр зэригъэцакIэрэм, пшъэрыльэу зыфигъэуцужьыхэрэм къатегушыIагь, тиупчIэхэм джэуапхэр къаритыжьыгъэх.

— Сэфэр, ильэс 25-рэ хүүгъэу Йоф зышиIэр Парламентын шэнхэбзэшиIоу зэIугъэкIагъэхэр шьо, яхэнэрэ зэIугъэкIэгъум хэхъэгъэ депутатхэм, лышиIо-гъэкIуатх. Аш урыгушонэу зэрэцьитым даю, пшъэдэкIы-жьышхуи пыль. АР-м и Къэралыгьо Совет — Хасэм икомитет шъхьайхэм ащищым итхьаматэ уригуадз. Непэ сыда анахьэу шъунаIэ зытетыр, ЙофшIэныр сидэуциштуу зэхашишьэр?

— АР-м и Парламент загье-псыгъэм щуублагьэу хэдзаклохэм яшоигъоныгъэхэр къеу-хумэгъэнхэр пшъэриль шхьай-лау щыт. Депутатхэм хэбзэгъэ-уцугъэхэр, шэпхэз-хэбзэ актхэр аштэх зыхъукэ цыфхэм яфитынгъэхэр укууагъэх мыхууным сидигуу анаэ тырагъэтэг. Депутатуу сизыхадзым, непэ Йоф зыщисшIэрэ комитетым сихханэнуу сизэрэ-фаер къеслуагь. Джыре уахьтэм политическэ партиехээ «Единэ Россиям», «КПРФ-м» ялтыклохэм мыш Йоф щашэ. Адыгейм республикэ статус иеннымкIэ, ыльэ-пытэу туюонымкIэ ильэс эекIэлтыклохэм тикомитет Йофы-шко ышлаагь. Мэхъаншко зилэхэбзэгъэуцугъэхэр, шэпхэз-хэбзэ актхэр депутатхэм зэхах-

ШЭУДЖЭН Сэфэр: «ШIуагъэ къитэу лоф тшIэшт»

сым тельтигэгээ республике бюджетыр тштагъэ. Законопроектын ыоф зидэтэшэ нэуж аш зэхъокыныгъэхэр фэтшыгъэх, тихахьохэр сомэ миллион 250-кIэ нахьыбэ тшыгъэ. А мылькур лъэныкъо зэфешхъафхэм атедгощагь. Мы ильэсиймкIэ бюджетым ихахьохэр сомэ миллиард 13,2-м нэсийт, хварджахэр — сомэ миллиард 14 мэхъу. ТызышыкIэшт ахьщэр сомэ миллион 812,3-м клахъэ, а пчагъээр Бюджет кодексим ишапхъэхэм адештэ. Хъарджахэр ыкIи тызышыкIэшт ахьщэр (дефицитыр) нахь макэ тштынным, шъольырым щыты-угьоирэ хэбзэлаххэм ахгээхъогъенным тинаэ атет. Республиком щытштэрэ хэбзэгъэ-уцугъэхэр федэральнэхэм адитэнхэм пае АР-м иминистрэхэм я Кабинет тийгэсэү ыоф зидэтэшэ, аш шIуагъэ къизэртийрэми ѡч хэлъэп.

— Республиком иапшъэрэ хэбзэгъэуу къулыкъум идепутатшу аэрэу ухадзыгь. Аш ыпекIэ Козэт къоджэ псэупIэм иадминистрацие ипащэу Йоф пшIагъэ. Мы уахьтэм зыкыфэбгъэзэжьымэ, сыда анахьэу угу къинэжьыгъэр, зэшиIопхын пльэкIыгъэр?

— Цыфхэм гьогогьуйтлурэ цыхъэшко къысфаши, къоджэ псэупIэм ишащэу сихадзыгь. Ильэс 11-м къыклоц а цыхъэр къэзгъэшьылкъэжьынным си-птылыг, амалеу сиэр есхэлээ сипшьерильхэр згэцэ-клагъэх. ГумэкIыгьо зиIэу зыкысфэзигъязэхэрэм яофы-хъафхэр зэшшосхынхэм, лэпьи-гьо сафехъуным сиылыгь. Гъэхъагъэхэм ащищэу сэлтэйтэ къуаджэу Козэт стадион ыкIи футбол ewlanlэ зэрэшьдгъэпсыгъэхэр, джыре уахьтэм спортзалын ишын тэухы. Ныбжы-къэхэмкIэ мы псэуальхэм мэхъаншко яI. Къоджэ псэупIэм хэхъоныгъэхэр ышынхэм, цыфхэм ящыIэкIэ-псэукIэ нахьы-

шу шыгъэнным япхыгъэ ыофы-гьуабэ зэшшосхын фэягь. Къыхэзгъэшти сишигьуу къоджэ псэупIэм ишащэ псэупIэм идепутатскэ корпуши пэшэнэгъэ дызэрихьан зэрэфаер. Аш къыхэзгъэшти муниципалитетын ыофшIэн зэрэзэхтэштэх фэгъэхъогъэ республике хэбзэгъэ-уцуу проектиж язэхэгъэуцон сихэлжъэштэг. Арышь, парламент ыофшIэныр зыфэдэм дэгьоу сиыцгъозагь. Мы іэнатэлэ тапэки сиытуын слээкIы-штигь, аш ыофшIэнкIэ амалэу, шIэнэгьэу зээгъэгъотыгъэхэр сигүпсэ къоджэ псэупIэм, районым, республиком къашхъэ-пэнхэу сиүпшысагь. Сихэдзаклохэм бэрэ зыкысфагъазэу къыхэкIы, ахэм ягумэкIыгъохэр дэгээзэжьыгъэнхэм синая-тет. АР-м и Къэралыгьо Совет — Хасэм сизэридепутатын ишIуагъэхэр хэбзэгъэ-уцуу унашьохэм сатегушыIэн ыкIи сицхэнамлэрэ фитнынгъэрэ сил. Мы ыофшIэныр шIо-гьешIэгъон, сигу рехы, цыфхэм шIуагъэ къафэсхын зэрэслэкIы-штигь тель.

— Урысые общественэ организациеу «ЧыпIэ зыгъэIоры-шIэжьынным и Совет» зыфиIорэм и Адыгэ шьолтыр къутамэ уритхьамат. Мэзаем ыкIэм дэжь зэнэкъо-къоу «Муниципальэ практикэ анахь дэгъу» зыфиIорэм шьолтыр едэзэгъэхъа-зырын епхыгъэ зэхэсигьо ФедэрациемкIэ Советын ѢыкIуагь, аш ори ухэлэжьагь. Мы Йофхьабзэм непэ си-дэуциштуу зыфэжьуу-хазырыра?

— Мы зэнэкъоуум ишьолтыр едэзэгъо зэрэзэхтэштэх епхыгъэ зэхэсигьоу Москва ѢыкIуагьем УФ-м и Федэральнэ ЗэлукIэ ипрофильнэ комитетхэм, шьолтырхэм яхэзэ

куулыкъухэм, чыпIэ зыгъэо-рышIэжьын къулыкъухэм, эксперт сообществэя ялтыклохэр хэлжьагъэх. Мы ильэсийм ще-гъэжьагъэу едэзэгъуитоу зе-теутыгъэ (шьолтыр ыкIи фе-деральнэ уцуукохэр) зэнэкъо-къоу тикъэралыгьо Ѣызэх-ащшт. Аш къэлэ ыкIи къоджэ псэупIэхэр хэлжьэнхэ амал яI. Муниципалитетхэм хэхъоныгъэхэр ашынхэм ар фёдорышIэшт ыкIи лъэныкъо зэфешхъафхэмкIэ рагъэкIошIэшт. Шьо-лъырхэм анах дэгьоу къаша-хахыгъэхэм яофшIагъэхэр фе-деральнэ комиссием іекIагъэ-хъащтых. Теклонгьэр къидэ-зыхыхэрэм УФ-м и Прави-тельствэ идипломхэр афагъэ-шьоштых. Джаш фэдэу тэ-къоньыгьэр къидэзыхыгъэ мун-ципалитетхэр зидэштиэ шьо-лъырхэм ябюджетхэм фед-эралыгьохэм гупчэм къикIышт ахьщэ шIуагъафтынхэр афырагъэ-хъащтых, ашкIэ зэнэкъоуум ашыткIуагъэхэр агъэшоштых.

— АР-м и Къэралы-гьо Совет — Хасэр загье-псыгъэр ильэс 25-рэ зэрэхъу-гъэмкIэ үиофшIэгъу депутат-хэм сида япIонэу узы-фаер?

— Мы мэфэкI шIагъомкIэ депутатхэм зэкIэми сафэгу-шомэ сишигьуу. Жъонгъуа-къэм и 3-м мыш епхыгъэ зэхэхъэшхуу Ѣызштэх АР-м и Парламент изэлукIэгъуихым ядепутатхэр, республиком ихэбзэ къулыкъухэм ялтыклохэр, хъакIэхэр хэлжьэштых. Депутатхэм яофшIэн дэгьоу зे-рагъэцакIэрэм, джаш фэдэу шьолтырхэм икъэралыгьо хэбзэ къулыкъухэм зэкIэми яло зэхэльэу зэрэзэдэлжьэхэрэм яшIуагъэкIэ мы аужырэ ильэс-хэм Адыгейм хэхъоныгъэхэр ышыхъээ ѢыкIи лъэкIуатэ. Хэдзаклохэм яшоигъоныгъэхэр къидэтлэйтээ, пшъэдэкIыжьы-шко зэрэхъырээр къидгурьо-зэ тиофшIэн тапэки зэрэд-гъэцэкIэштэх сицихъэ тель.

ТХАРКЬОХЬО Адам.

АДЫГЭ БЫРАКЪЫМ И МАФ

Мамыр ошъогум щэбыбатэ

Адыгэ Республикэм ибыракъ и Мафэ мэлтыльфэгъум и 25-м игъэкъотыгъутишильыр щыхагъэунэфыкъыгъ. Мыекъуапэ щыкъогъэ зэхахъэхэм хабзэм икъулыкъушэхэр, лъепкъ общественнэ движениехэм яллыкъохэр, йофшапъицхэм айутхэр, къэлэеджакъохэр, спортсменхэр, нэмикъихэри ахэлжъагъэх.

Мыекъуапэ изыгъэпсэфыпэ парк къыщырагъэжъеныш, къэралыгъо филармонием нэс къэлжонхэм ыпэкъ гущыгъутизыфхэхъугъэр макэп.

Епльыкъицхэр

— Адыгэ быракъым сичэту Мьеекъуапэ иурам шхъяаэу Краснооктябрьскэм сугу иетыгъутизыкъыркъоцт, — къитиуагъ Урысыем, Адыгэим янароднэ артистэу Кукэнэ Мурат. — Тиофшэгъухэу Зыхъэ Заурбый, Пэрэныкъ Чатиб, фешъхъафхэри зэхахъэм хэлжъех...

— Адыгэ быракъым, адыгэ шуашэм ямафэхэр дгъэмэфэхъицхэу зередгъэжъагъэм мэхъэнэ ин илэу сэлтыте, —

къе, мэфэкъым зэфищагъэхэм гучкъэйж гъэшэгъонхэр ящиэнтигъэ къыхэнэшт.

Шхъабэ Сэид, Пэнэшью Мыхамод, Семен Манашировыр, Шэуджэн Хъесаный, Хъабэхъу Рустем, Адыгэ Айдэмир, нэмикъихэу спортым пыльхэм къыхагъэшчир щылэнгъэм ехыгъ.

Спорт еджапъицхэм япашхэу Хьот Юныс, Сихъу Рэмэзан анахъэу анаэ зытырадзагъэр зэнэкъокуухэм ахэлжъэнхэу гъогу зытехъэхэкъ адыгэ быракъыр зыдаштэнэр шэнышу зэрафхэхъугъэр ары.

Урамым къырыкъуагъэх

Адыгэ быракъышхом икъихъаэхэй Мьеекъуапэ иурам шхъяаэу Краснооктябрьскэр зэлыкъо ныбжыкъицхэм айыгъ. Хабзэм икъулыкъушэхэр, зэхэцкъохэр ауж итых. Купхэр къизэкъицхэм айыгъуэу купышхом укъеконир зымыуасэ щылэн.

Республике тхыльеджапъицхэм ялофшэхэр бэ мэхъух.

Мэшлэкъо Таисие тызэрэшигъэзогъа, игъусэхэр мэфэкъым дэгүлэх. Адыгэ быракъхэр пшашхъэхэм айыгъуэу купышхом къыхэуцо.

Мэфэкъым изэхэшэн чанэу хэлжъэр ныбжыкъицхэм ашын эху Къумпъыл Тахьир Адыгэ Хасэм ыцэкъе быракъ цыкъуухэр афигошхээз гущыгъутизыфхэхъугъ. Адыгэ шуашэр къе-къо щыгъ. Аш зэрилтытэрэм

нэбгырэ пэпч гущыгъу уфэхъу пшойгъу. Шхъэлэхъо Аскэр, Мэрэтыкъо Рустем, Кыула Мыхамэт, Къэрэцэ Андзаур, Александр Даниловыр, Лъымыщэкъо Рэмэзан, Цыкъушю Аслын, Хэкужъ Адам, Къуийжъ Къеплъян, Алям Ильясовыр, нэмикъихэри зэхэтхэу урамым къирэкъох, мэфэкъыр зэдагоши.

Ныбжыкъицхэм Хъаджымэ Эльвири, Шхъэлэхъо Нэфсэт, Бэрэдж Асыет, фэшъхъафхэри нэгушох. Беданыкъо Тембот республике гимназиим икъэлэеджакъу, адыгэ быракъышхуу къырихъафхэри эхыгъ. Лъэрэрико урамым төхжэм мэфэкъицхэм къирахы.

Зээзэйнигъэмэ Зыкъынгъэмэ ясауягъетэу Къэралыгъо филармониим ыпашхъэ щытим дэжь адыгэ быракъыр лъагэу Ѣзыгъэзагъэхэр общественнэ юфыгъохэм чанэу ахэлжъэх. Ахэр Шыумэфэ Инвер, Мэшфэшу Нэдждэт, Цыкъушю Аслын. Адыгэ Хасэм

итхъаматэу Лъымыщэкъо Рэмэзан мэфэкъым фэгъэхъыгъе гущыгъ фабэхэр зэхахъэм къышиуагъэх, филармониим щыкъошт зэйукъе хэлэжъэнхэу ригъэблэгъагъэх.

Шыухэр, машинэхэр

Ипподромым къыщырагъажи, шыухэр купышхо хъухэу къалэм иурамхэм къарыкъуагъэх. Къэцакъохэм ашыцхэр Адыгэ Хасэм хэтих. Тхъапшээкъо Альберт, Нэпшээкъо Амин, Хъоклон Хъамед, нэмикъихэри. Быракъхэр шыухэр агъэбатэх, Игу къафытеохэрэр бэ мэхъух. Автомобилхэр пшын пчагъэкъе къэтэлтытэх. Мэшлэхъ. Гъогурыкъоним ишапхъэхэр аукъохэрэп. Адыгэ быракъым рэгушох. Филармониим къызынэсъяхэм, мэфэкъым хэлжъэхэрэр тэгутеошхокиэ къапэгъокыгъэх.

Мэфэкъ зэхахъэр

Адыгэ Республиком и Правительствэ ишээдээ Сапый Вячеслав Адыгэим и Лъышхъэ ишээдээлхэр пэлэлэ гъэнэфагъэкъе зыгъэцэктээр Къумпъыл Муратэрэ Правительствэмэр ацэкъе мэфэкъым хэлжъэхэрэм къафэгушуагъ. Лъэпкъхэм языкъынгъэ гъэптигъэным, республиком иэкономикэ къэлэтигъэным, мамырэу тэгэсүүним афэш мэфэкъым мэхъэнэ ин илэу В. Сапыйим ыпьытагъ. Адыгэим икъэралыгъуабзэхэу урсынзээки, адыгабзэки ар къегүшыагъ.

Республиком иобщественнэ движение «Адыгэ Хасэм» итхъаматэу Лъымыщэкъо Рэмэзан къызэриуагъэмэх, республиком исхэм Адыгэим икъэралыгъо быракъ чиэтхэу шэныгъэм, гъэсэнгъэм, экономикэ, культурэм, спортым альянсийкъох гъэхъагъэу ашырэм тэгэгушох, Адыгэим имызакъоу, тэзыщыгэсүрэ Урсынэ иштихъу арагъао.

Филармониим къыщызэуагъэ къэгъэлэгъонхэм уагъэгъуазэ. Ишэлэсэхэм ялофшагъэ гъэшэгъон дэд, тхыльхэр сатышхэм къащагъэх. Сценээм экранышхуу къыщыгъагъорэм Адыгэим итарихъ, ишылэхэлэ-псэүкъе къеуатэ. Спортыменхэм ялэлээсэнгъэхэу ахылэлэгээ зэлжээхъэхэр гъэшэгъоных. Дэюдомкъэ, самбэмкъэ, Къокынпэм къыщежэгъэ спортылэпкъхэмэх зэхахъэр къагъэбайг.

Концертыр ягунэс

Шынышу зэрэхъугъэу, Адыгэ Республиком и Къэралыгъо Академическэ къэшшокъо ансамблэ «Налмэсэр» мэфэкъым зэхэцкъо шхъяаэ фэхъу, художественнэ пащэр Хъоджэе Аслын. Концертм ансамблэ цээрэйоу «Испльамыр», эстраднэ купэу «Ошыутенэр», къэлэццыкъу ансамблэ «Мьеекъуапэ инэфыльэхэр», зэлжашээрэ артистхэу Күшъэкъо Симэ, Бытшкъо Азэмэт, нэмикъихэри хэлэжъагъэх. Адыгэ джэгушхокъе зэхахъэр аухыгъ.

ЕМТЫЛЬ Нурбый.

Сурэтхэр зэхахъэм къыщытэхыгъэх.

Хъамидэ шэжьышу Къытфыщинэжьыгъ

Аш фэгээхьыгээ «щытыг» зыфэпшоцт гушилэр къэлгэйд, съда помэ, джы къызнэсыгээм Хъамидэ къызэрэтихэмьтыжыр шошхъуыгае. Гээтхапэм и 19-м Адыгэ Республикаем ыкчи Тейцожь районым яспорт об- щественность чиэнэгэшхойшыгъ. Ишшиэнэгъе ыухыгъ Дунээ катэгориес зилэ судьяу, Къыблэ Федеральнэ шьольтырым исудейскэ коллегие итхаматэу, Урысъем изаслужен- нэ тренерэу, Олимпийскэ резервымкэ Адыгэ республикэ еджаплэм итренер-кіэлэгъаджэу, цыиф шлагьюу, гумэкл зилэтэу, ибынкэ дэгьюу щытыгъеу, тренер Ішпэласэу, синьбджэгъоу Хъэпэе Хъамид Юсыиф ыкъом. Автомашинэ зэутэкыим ыпкъ къицкэу Хъамидэ игүусэу иду- най ыхъожьыгъ ишхъэгъусэу, искусствэхэмкэ Адыгэ рес- публикэ колледжэу У. Тхъабы- сымэм ыццэ зыхырэм ипа- щэу щытыгъэ Замирэт Мусэ ыпхъуми.

Хъамидэ самбэм зыхахъэм ильэс 15 ыныбжыгъ. Хэмыхъани ыпъэкыщтыгъэп, сыда пломэ зэшишри бэнэным пыщэгъагъэх. Килограмм 90-рэ зионтэгъульхъэм ябэныщтыгъ. ышнахъыжъхэу Арамбыйрэ Асхадэр илацхэхэ зэхьу лъэхъаныр ары анахъ гъэхъэгъешухэр къызигъэлъэгъуагъэхэр. Урысыем ичемпионатэу 1980-рэ ильэсэм къалэу Барнаул Ѣыклоғъагъэм Хъамидэ спортсмен пхъашеу зыкыщигъэлъэгъогъагъ. А зэнэкъокъум ашятлонэрэ чыпэр щиубытыгыкы «СССР-м спортымкэ имастер» цээр къыдэхыгъэным ехыилгээ шапхъэр Ѣыригъекүгъагъ. А ильэс дэдэм Все-союзнэ зэнэкъокъоу къалэу Курскэ Ѣыклоғъагъэм теклонигъэр къыштихыгъагъ ыкы дзюдомкэ «СССР-м спортымкэ имастер» зыфиорэ цээр къыфаусыгъагъ. Аш къыкэлъыкъуагъэх теклонигъиту. Къалэу Рязань дзюдомкэ Урысыем ичемпионатэу Ѣыкъуагъэм ыкы самбэмкэ Андырхье Хъусенэ ыцэкіэ агъэнэфэгъэ шу-хъафтыныр зэрэлтыгъэ Все-союзнэ зэнэкъокъоу къалэу Мыекъуапэ Ѣыкъуагъэм апэ-рэ чыпэр ашиубытыгъагъ.

Пчыхъэ общеобразователь-
нэ еджаплэмрэ автотранспор-
тэ техникумырэ ащеджээз-
спортымкэ гъэхъазырынхэр
льигъяктуатэштыгь. Зэлъашэрэ
ышнахъяжъеу ыкы тренерэу
Хээпэе Арамбый ышнахъякіе
шэн пытэ илэу щитыным Ioф
дишшэштыгь.

Дээм къулыкъур щихызыз Улэшгээ KlyachIэхэм аштыреклокыщт чемпионатым зыфи-
тъэхъазыры зэхъум ХамидэйЭпкъ-льЭпкъхэм зэшыкъоны-
гъэшхо афэхъуягъ ыкИ иль-
ситло спортым пыльышуягъэп.
Мыш къышыльэгъогъаg тей-
бытэгъэ пытэ Хамидэ зэрэ-
хэлтыр, Ioшшэнэир шу зэри-
лэгъугъэр ыкИ пытаагъэ зэ-

Къыппэблэгъэ цы-
фыр, уиньбджэгъу
ошибэ-дэмышишэу дуна-
им зехыжькіш, аш
фэдэх хъугъэ-шігъэ
къэгъэзапшэм уфэхъа-
зырын умыльэкіш
мэхъу. Сэркіш ыкш
спорсменыбэхэмкіш
аш фэдэ цыифэу
щытыгъ тызыпыль
спорт юфымкіш ти-
сэнэхъатэгъоу Хъэпэе
Хъамид Юсыф
ыкъор.

рилэр. Зызэлээж уж зыпкы иуцожьыгъагь, спортын кыфи-гээжжыгь ыкли 1985-рэ иль-сым зэнэкъокъухэм ахэлжьеэ үублэжжыгь. Лъэгэлтээ зэфэ-шхъаф зилэ (советскэ, 1-кылб хэгъэгу зэнэкъокъухэм, СССР-м, Европэм, Дунээ) зэнэкъокъухэм ахэлжьеэз иль-ситфым кылкоцл пьедесталын иапшьэрэ төуцуулэ гьогогту 16 дэктюягь, тыхын медали 8-рэ джэрз медали 4-рэ кылы-фагьэшьошагъэх.

1987-рэ иль-сым СССР-м ичемпионатэу къалэу Ташкент щыклоғъагъэм а лъэхъаным анахь спортсмен лъэшэу алтын-тэштгэгъэ, хэгъэгум гьогогуипши ичемпионэу щытыгъэ, Европэм икубкэ мызэу, мытлоу къыдэзыыхыгъэхь, спортынкээ заслуженнэ мастерыцлэ зилээль э Александэр Пушнице щы-теклоғъагь. Советскэ Союзым ичемпионат теклоныгъэр къы-щыдихи, дунээ чемпионатэу Италием щыклощтын хэлэжжэн фитыныгъэ кылэжжыгъагь ыкли тыхыныр къышыдихыгь. Бэнэкээ лъэпкъеу самбэр иль-сым 50 зэрэххүгъэм ехыилагъеу

A black and white photograph of a man and a woman. The man, in the foreground, has a mustache and is wearing a dark t-shirt; he is holding a laptop keyboard. The woman, behind him, is smiling and holding a large bouquet of flowers.

түүгээкээс кыйтэ-
күштүүт категориө
тъэнэфагьэм тых-
хэфэн тльяэкы-
ным фэшл тишихэ-
къышыдгъакэ-
щтыгъ. Теклоны-
гъэр къэтымы-
хыгъэу зэнэкью-
къум тыкыникы-
жы зыхъукээ-
лъэш дэдэу гу-
хэгээ къитти-
хъущтыгъ, ары
паклошь, самбэм
тыхэктыжы
тшоонгиуу къы-
хэктыштыгъ. Сэр
закъоп ар къы-
зэхъулштыгъэр.
Мыш дэжымын то-
штыгъ титрене-
алырытач, зыпыль-

сменхэм. Аш ыгъэсагъэхэм ашы-
щыбэмэ республикэ, Урысые, дунээ зэнэкьюкъухэм теклоны-
гъэхэр къашаагыгъэх, спортым-
кээ мастерыцэхэр ащарагъэ-
къугъэх. Аш ригъэджаагъэхэм
ашыщих: Европэм ичемпионэу,
спортымкээ дунээ класс зиэ
мастерэу Мудранэ Аслъан,
Урысыем ичемпионэу, самбэм-
кээ спортым имастерэу, Евро-
пэм ыкы дунаим язэнэкью-
мэ ахэлэхъагъэу, самбэмкээ
спортым имастерэу Шъэумэн
Байзэт, Европэм ыкы дуна-
им я Кубкэ къыдэхъагъэним
мызэу, мыттоу ашытекуагъэу,
дунаим ичемпионэу Абазэ Ислъам,
Урысыем төгъогого
ичемпионэу, дунаим ичемпи-
онэу, спортымкээ дунээ класс
зиэ мастерэу Мурат Ристо-
выр, нэмкынбэхэр.

Лъэгэлэхээр зэрэбанхэрээр уасэ етыгзэенным фэгъэхыгээ юфшэнэмын ыльэнкьюк! Хьэлпэе Хьамидэ. Адыгейимэ Урысынэмрэ ямызакъо, Іэкыб хэгъегубэме шыыпкъагээрэ зэфагъэрэ зыхэлтийх судьяу аышээлжэштийг. Ар Урысые дунэе, европейскэ зэнэкьюхэм судьяу ахэлажжэштийг. Ицы-фыгъэк!, ишыыпкъагээк! ыки зэфэнэгээ хэлтэымкэ аш осэ ин кывлэжжыг. Судейскэ со-обществэм аш осэшхо ин щифашыгтыйг.

ЗышІэрэ пстэуми Хъамиде лъытэнгъэ кыифашыщтыгъ. Зэгорэм къыlyklaяэу гүштиэгъу кыифэхъуѓъэр егъэшІэрэ ныбджэгъу кыифэхъущтыгъ. Зэкіэми шу афишэ шloиgyуар, цыф зэхүхагъэ щытыгъ. Ар хъульфыгъэ шыпкъагъ, игущиэ пепчъ loфshэгъэ гъэнэфагъе къыkIэлъыкIожыщтыгъ.

Гүхэктэйгүй төгжилж байгаа
Хамаадээ шалтгаалж, ядуулж
зэрхжээ. Тиймээс энэ нийтийн
хувь нийтийн хувь болохыг
хамаадээ шалтгаалж, ядуулж
зэрхжээ.

Сыгу ихъыкырэр гүщүэкіэ
къысфимылотыкын слъэкыщ.
А чәнегъешхом уесәжыным
фәші мәғе 40-р пізлье қлаку.
Зәкіхәми сыйдигъоки ты-
рыгушошт Хъэпәе Хъамиде

зэрэтшээлтэйгээ.
Хэзэпэе Хьамид Юсыиф ыкъор

егъашәм түгүхәм къарынэ-
жыыщт. Хъамид ықIы уишъхэ-
гүсэу Замирәт, Алахым джэ-
нэт лъапләр кышует!

Сэ сшхъэкэ ыкы Теуцож районым спорт сообществэ ыцлэкэ, районым физическе культурэмкэ ыкы спортымкэ иотдел ипащэу, самбэмкэ Пэнэжьыкьое къутамэм итренер-кэлзэегъаджэу, Хъэпэе Хъамидэ 1993 — 1998-рэ ильсхэм икелэлэджжэкуагъяу, Урысыем самбэмкэ спортым имастерэу

ХЬАБЭХЪУ Адам.

Теуцожь районымкэ анахь хызметшлэпэ бэлахьэу, анахь лэжыгъэ бэгьуагъэ кызынхахыжэу щитыр республикэм зищихуу шаотэрэ фирмэу «Синдики-Агрор» ары. Аш игъехъагъэхэр зиешлагъэхэм ашын фирмэм ипащхэм зищихуу алотэрэ Къэзэнэ Рэмэзан.

Фирмэм иапэрэ механизаторыгъ

Рэмэзан 1957-рэ ильесим мэльтифэгъум и 26-м куаджэу Къунчынхаблэ кызынхыгъу. Чылэм дэт гурт еджалпэр 1974-рэ ильесим кызынхыгъум, аш лыгыгъетуу колхозым иофшэнэр щыригъэхъагъ.

— Адэ тыйд сыйкюштыгъа? — elo Рэмэзан. — Колхоз иофшэнэм нэмынкти ишнээнэ ашын сийгъетуу. Сяяч Аслынчэрэе кыгъешлагъэм былымхэй фермэм щилажъээ ыныбжь кызынхыгъим пенсиим кийгъагъ. Сянэу Сэламэт фермэм ичэмьштигъ, фермэр чылэм зыдахыжым тутынлэжхэм ахэхъажын, елъэкынфэклэ иофышат. Аш хэтэд ицыкүгъом кызынхыгъетуу щынш куаджэу Джэджэхъаблэ иофзэрэшигъагъ. Сэ сийгъетуу. Тызынфагъэсагъэр арти, нынхэм яльзуж сыйтеуцуугъа юкни сийгъетуу.

Рэмэзан кызынхыгъетуу иофшэнэм, колхозым зыдахыжым, аш сийгъетуу кыгъетуу. Тайланда иофшэнэм кыгъетуу. Николай Григоровскэм икомбайнэ итэсэу натрыфыр түүхийнхыгъетуу. Ар заухым, Пэнэжынхыгъетуу совхозым иэпилэгъу фэхүнхэу агъэлгэхъагъ. Аш кызынхыгъетуу комбайнэр ажынхыгъетуу, изакьюо иофригъаштагъетуу, пэрхэм ахэтэу, иштихуу аригъалоу лажъетуу.

— «Ош фэдэ кэлэ чанхэр, иофшэнхыгъетуу арти партием хэтэнхэе фаяхэр» али, партием саштэнэу КПСС-м ирайком ибюро сырагъэблэгъетуу, — лэгэхъялтэ Рэмэзан итэсэй. — Партием ирайком иапэрэ секретарэрэ Бэгээдэр Рэмэзан «Мыш фэдэ кэлэр комбайнэп зытесинеу щитыр, трактор кочицхом тесэв чэчи, мифи чыгур ыжын фое» ынуу, тракторист курсыр мэзихкэ кынсагъэхъягъетуу. Джаш тетэу 1985-рэ ильесим щынхыгъетуу Тыгъужь Кыасболёт зипшээ бригадэм трактористэу иофшэнэр

рагъэблагъи, ильеситфэ аш ихъизмет изехъялгъетуу.

— Сызахоз къодыягъэп — «Иэпилэгъу пынким» автомашини сисигъ, сымэджэшым сиррабочыгъ, — elo Рэмэзан. — А лэхъаным газыр щынхыгъетуу, гъемафи, кымафи агъэштиштагъетуу, пхэр кыасшэштиштагъетуу, зэпсынупкынхыгъетуу, згээшүүлжынхыгъетуу, пщэрынхыгъетуу гомынлапхъэхэр къафасшэштиштагъетуу.

1985-рэ ильесим Рэмэзан колхозым кыгъетуу. Николай Григоровскэм икомбайнэ итэсэу натрыфыр түүхийнхыгъетуу. Ар заухым, Пэнэжынхыгъетуу совхозым иэпилэгъу фэхүнхэу агъэлгэхъагъ. Аш кызынхыгъетуу комбайнэр ажынхыгъетуу, изакьюо иофригъаштагъетуу, пэрхэм ахэтэу, иштихуу аригъалоу лажъетуу.

— «Ош фэдэ кэлэ чанхэр, иофшэнхыгъетуу арти партием хэтэнхэе фаяхэр» али, партием саштэнэу КПСС-м ирайком ибюро сырагъэблэгъетуу, — лэгэхъялтэ Рэмэзан итэсэй. — Партием ирайком иапэрэ секретарэрэ Бэгээдэр Рэмэзан «Мыш фэдэ кэлэр комбайнэп зытесинеу щитыр, трактор кочицхом тесэв чэчи, мифи чыгур ыжын фое» ынуу, тракторист курсыр мэзихкэ кынсагъэхъягъетуу. Джаш тетэу 1985-рэ ильесим щынхыгъетуу Тыгъужь Кыасболёт зипшээ бригадэм трактористэу иофшэнэр

щезгэхъягъетуу. Тикьоджэ кэлэхэу бэ мыш хэтигъэхэр: Хыацэцэ Шумафи, Бэшынко Аслынхи, нэмынхэри. Гъатхэм, бжыхъэм тракторымкэ чыгур сийхъозэе лэхъягъетуу юф сийхъозэе. Хыныгъбор кызынхыгъетуу, комбайнэмкэ лэхъягъетуу иухыжын сийхэлажъээзэ къэсхыгъетуу.

1992-рэ ильесим колхозхэр щымынхыгъетуу зэхъум, Бэшынко Казбек игусэу фермер хызметшлапэ зэхахи, дэхэгэлэхэй иоф ашыгъетуу инвесторхэр районым кынхыгъетуу. Ар зыхуу тээрээ 2007-рэ ильесим арти. Ильяланда Ибрахымэ Джэджэхъаблэ къогтум фирмэу «Синдики-Агрор» щизэхиншэнэу ригъэхъягъетуу. Аш игусагъа Күшү Рэмэзан. Ахэм механизаторхэр яшынхыгъетуу зэхъум, аш эзклюлэхъягъетуу Къэзэнэ Рэмэзан.

— Аш иофшэнэр щедгэхъягъетуу сэрре Бэшынко Казбек-рэ Шытхэлэ районымкэ Ноноалексеевскэм тагъаклуу, тракторэ T-150-рэ зырыз къитфыгъетуу, — elo Рэмэзан. Непэ фэдээр къэсэшэхъягъетуу ар зыхуу тээрээ 2007-рэ ильесим ичээлэхъягъетуу. А лэхъаным фирмэу «Синдики-Агрор» щизэхиншэнэу ригъэхъягъетуу. Аш игусагъа Күшү Рэмэзан. Ахэм механизаторхэр яшынхыгъетуу зэхъум, аш эзклюлэхъягъетуу Къэзэнэ Рэмэзан.

— Аш иофшэнэр щедгэхъягъетуу сэрре Бэшынко Казбек-рэ Шытхэлэ районымкэ Ноноалексеевскэм тагъаклуу, тракторэ T-150-рэ зырыз къитфыгъетуу, — elo Рэмэзан. Непэ фэдээр къэсэшэхъягъетуу ар зыхуу тээрээ 2007-рэ ильесим ичээлэхъягъетуу. А лэхъаным фирмэу «Синдики-Агрор» щизэхиншэнэу ригъэхъягъетуу. Аш игусагъа Күшү Рэмэзан. Ахэм механизаторхэр яшынхыгъетуу зэхъум, аш эзклюлэхъягъетуу Къэзэнэ Рэмэзан.

ПЕНСИОННЭ УПЧЭЖЬЭГҮҮ

Иофшэнэр чынпэм щизэхахыгъэх

Урсынэ и Пенсионнэ фонд ичыпэ гээрийнэ шынхээр яофшэнэр цыфхэм алыкэнхэм, шхээхийгъэу адэгүүшэнхэм, семинархэр агыззэхэгъэнхэм сидигъоки фэхъязырых. Джаш фэдэ зичээзуу зэлукэлэйнэу Пенсионхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм зэхийнхээхэм хэлэхъягъэх районым и финанс Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм Къэралыгъо санитарнэ-эпидемиологическэ улзээлүүним и Гупчэрэ яофшэнэр.

Иофшэнэр колективхэм алыкэнхэм Пенсионхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм яофшэнэр афэгъэцүүгъэнхэмкэ юкни ятыгъэнхэмкэ иотдел испециалист-экспертэрэ Аулэ Нуриет. Пенсионхэр афэгъэцүүгъэнхэм юкни ятыгъэнхэм имынзакьюо, цыфхэм ясоциальна щынакэлэхэмийн яофшэнхэмийн зэлукэлэйнэхэм щатгушыгъэх. Ахэм ашынхыгъа юкни (унэгъо) мылькуур гъэфедэгъэнхэм иофшэнхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм яофшэнэр афэгъэцүүгъэнхэмкэ юкни ятыгъэнхэмкэ иотдел испециалист-экспертэрэ Аулэ Нуриет. Пенсионхэр афэгъэцүүгъэнхэм юкни ятыгъэнхэм имынзакьюо, цыфхэм ясоциальна щынакэлэхэмийн яофшэнхэмийн зэлукэлэйнэхэм щатгушыгъэх. Ахэм ашынхыгъа юкни (унэгъо) мылькуур гъэфедэгъэнхэм иофшэнхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм яофшэнэр афэгъэцүүгъэнхэмкэ юкни ятыгъэнхэмкэ иотдел испециалист-экспертэрэ Аулэ Нуриет. Пенсионхэр афэгъэцүүгъэнхэм юкни ятыгъэнхэм имынзакьюо, цыфхэм ясоциальна щынакэлэхэмийн яофшэнхэмийн зэлукэлэйнэхэм щатгушыгъэх. Ахэм ашынхыгъа юкни (унэгъо) мылькуур гъэфедэгъэнхэм иофшэнхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм яофшэнэр афэгъэцүүгъэнхэмкэ юкни ятыгъэнхэмкэ иотдел испециалист-экспертэрэ Аулэ Нуриет. Пенсионхэр афэгъэцүүгъэнхэм юкни ятыгъэнхэм имынзакьюо, цыфхэм ясоциальна щынакэлэхэмийн яофшэнхэмийн зэлукэлэйнэхэм щатгушыгъэх. Ахэм ашынхыгъа юкни (унэгъо) мылькуур гъэфедэгъэнхэм иофшэнхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм яофшэнэр афэгъэцүүгъэнхэмкэ юкни ятыгъэнхэмкэ иотдел испециалист-экспертэрэ Аулэ Нуриет. Пенсионхэр афэгъэцүүгъэнхэм юкни ятыгъэнхэм имынзакьюо, цыфхэм ясоциальна щынакэлэхэмийн яофшэнхэмийн зэлукэлэйнэхэм щатгушыгъэх. Ахэм ашынхыгъа юкни (унэгъо) мылькуур гъэфедэгъэнхэм иофшэнхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм яофшэнэр афэгъэцүүгъэнхэмкэ юкни ятыгъэнхэмкэ иотдел испециалист-экспертэрэ Аулэ Нуриет. Пенсионхэр афэгъэцүүгъэнхэм юкни ятыгъэнхэм имынзакьюо, цыфхэм ясоциальна щынакэлэхэмийн яофшэнхэмийн зэлукэлэйнэхэм щатгушыгъэх. Ахэм ашынхыгъа юкни (унэгъо) мылькуур гъэфедэгъэнхэм иофшэнхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм яофшэнэр афэгъэцүүгъэнхэмкэ юкни ятыгъэнхэмкэ иотдел испециалист-экспертэрэ Аулэ Нуриет. Пенсионхэр афэгъэцүүгъэнхэм юкни ятыгъэнхэм имынзакьюо, цыфхэм ясоциальна щынакэлэхэмийн яофшэнхэмийн зэлукэлэйнэхэм щатгушыгъэх. Ахэм ашынхыгъа юкни (унэгъо) мылькуур гъэфедэгъэнхэм иофшэнхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм яофшэнэр афэгъэцүүгъэнхэмкэ юкни ятыгъэнхэмкэ иотдел испециалист-экспертэрэ Аулэ Нуриет. Пенсионхэр афэгъэцүүгъэнхэм юкни ятыгъэнхэм имынзакьюо, цыфхэм ясоциальна щынакэлэхэмийн яофшэнхэмийн зэлукэлэйнэхэм щатгушыгъэх. Ахэм ашынхыгъа юкни (унэгъо) мылькуур гъэфедэгъэнхэм иофшэнхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм яофшэнэр афэгъэцүүгъэнхэмкэ юкни ятыгъэнхэмкэ иотдел испециалист-экспертэрэ Аулэ Нуриет. Пенсионхэр афэгъэцүүгъэнхэм юкни ятыгъэнхэм имынзакьюо, цыфхэм ясоциальна щынакэлэхэмийн яофшэнхэмийн зэлукэлэйнэхэм щатгушыгъэх. Ахэм ашынхыгъа юкни (унэгъо) мылькуур гъэфедэгъэнхэм иофшэнхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм яофшэнэр афэгъэцүүгъэнхэмкэ юкни ятыгъэнхэмкэ иотдел испециалист-экспертэрэ Аулэ Нуриет. Пенсионхэр афэгъэцүүгъэнхэм юкни ятыгъэнхэм имынзакьюо, цыфхэм ясоциальна щынакэлэхэмийн яофшэнхэмийн зэлукэлэйнэхэм щатгушыгъэх. Ахэм ашынхыгъа юкни (унэгъо) мылькуур гъэфедэгъэнхэм иофшэнхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм яофшэнэр афэгъэцүүгъэнхэмкэ юкни ятыгъэнхэмкэ иотдел испециалист-экспертэрэ Аулэ Нуриет. Пенсионхэр афэгъэцүүгъэнхэм юкни ятыгъэнхэм имынзакьюо, цыфхэм ясоциальна щынакэлэхэмийн яофшэнхэмийн зэлукэлэйнэхэм щатгушыгъэх. Ахэм ашынхыгъа юкни (унэгъо) мылькуур гъэфедэгъэнхэм иофшэнхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм яофшэнэр афэгъэцүүгъэнхэмкэ юкни ятыгъэнхэмкэ иотдел испециалист-экспертэрэ Аулэ Нуриет. Пенсионхэр афэгъэцүүгъэнхэм юкни ятыгъэнхэм имынзакьюо, цыфхэм ясоциальна щынакэлэхэмийн яофшэнхэмийн зэлукэлэйнэхэм щатгушыгъэх. Ахэм ашынхыгъа юкни (унэгъо) мылькуур гъэфедэгъэнхэм иофшэнхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм яофшэнэр афэгъэцүүгъэнхэмкэ юкни ятыгъэнхэмкэ иотдел испециалист-экспертэрэ Аулэ Нуриет. Пенсионхэр афэгъэцүүгъэнхэм юкни ятыгъэнхэм имынзакьюо, цыфхэм ясоциальна щынакэлэхэмийн яофшэнхэмийн зэлукэлэйнэхэм щатгушыгъэх. Ахэм ашынхыгъа юкни (унэгъо) мылькуур гъэфедэгъэнхэм иофшэнхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм яофшэнэр афэгъэцүүгъэнхэмкэ юкни ятыгъэнхэмкэ иотдел испециалист-экспертэрэ Аулэ Нуриет. Пенсионхэр афэгъэцүүгъэнхэм юкни ятыгъэнхэм имынзакьюо, цыфхэм ясоциальна щынакэлэхэмийн яофшэнхэмийн зэлукэлэйнэхэм щатгушыгъэх. Ахэм ашынхыгъа юкни (унэгъо) мылькуур гъэфедэгъэнхэм иофшэнхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм яофшэнэр афэгъэцүүгъэнхэмкэ юкни ятыгъэнхэмкэ иотдел испециалист-экспертэрэ Аулэ Нуриет. Пенсионхэр афэгъэцүүгъэнхэм юкни ятыгъэнхэм имынзакьюо, цыфхэм ясоциальна щынакэлэхэмийн яофшэнхэмийн зэлукэлэйнэхэм щатгушыгъэх. Ахэм ашынхыгъа юкни (унэгъо) мылькуур гъэфедэгъэнхэм иофшэнхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм яофшэнэр афэгъэцүүгъэнхэмкэ юкни ятыгъэнхэмкэ иотдел испециалист-экспертэрэ Аулэ Нуриет. Пенсионхэр афэгъэцүүгъэнхэм юкни ятыгъэнхэм имынзакьюо, цыфхэм ясоциальна щынакэлэхэмийн яофшэнхэмийн зэлукэлэйнэхэм щатгушыгъэх. Ахэм ашынхыгъа юкни (унэгъо) мылькуур гъэфедэгъэнхэм иофшэнхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм яофшэнэр афэгъэцүүгъэнхэмкэ юкни ятыгъэнхэмкэ иотдел испециалист-экспертэрэ Аулэ Нуриет. Пенсионхэр афэгъэцүүгъэнхэм юкни ятыгъэнхэм имынзакьюо, цыфхэм ясоциальна щынакэлэхэмийн яофшэнхэмийн зэлукэлэйнэхэм щатгушыгъэх. Ахэм ашынхыгъа юкни (унэгъо) мылькуур гъэфедэгъэнхэм иофшэнхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэлдэгэнхэмэйнэхэм яофшэнэр афэгъэцүүгъэнхэмкэ юкни ятыгъэнхэмкэ иотдел испециалист-экспертэрэ Аулэ Нуриет. Пенсионхэр афэгъэцүүгъэнхэм юкни ятыгъэнхэм имынзакьюо, цыфхэм ясоциальна щынакэлэхэмийн яофшэнхэмийн зэлукэлэйнэхэм щатгушыгъэх. Ахэм ашынхыгъа юкни (унэгъо) мылькуур гъэфедэгъэнхэм иофшэнхэмкэ фондым и Гээрийнэ шэл

ЭКОЛОГИЧЕСКЭ СЕМИНАР

Неуцрэ мафэм игу-
шыагъо зэхэтшэнд
пае чыгур ыкчи огур
къэбзэнхэ фаех. Ау
Чыгум хэти зыкчи
шхьасыгъэп. Мэшшэн-
гьум лэшшэнгъур кэл-
лыкчуу цыфым ар
ыгъэпщилыгъ, ыгъэ-
лэжьагъ, ыгъэпхьагъ,
ыгъэстыгъ, ыутагъ,
ыгъэнэклыгъ ыкчи
икчэрыкчэу ыгъэкчэ-
жынэу фежьагъ.

ЧЫОПСЫР УХЪУМЭ – ПСАУНЫГЪЭМ ФЭСАКЪ

ныр ары. «Іәнтэгъур благъэм, уеңкөкъышшурәп».

Экологиемрэ цыфым испа-
уныгъэрэ зэрэзгхыгъэхэу зэ-
рээдэлорышихэрэм ехыллэ-
гъягь АР-м и Лъэпкъ тхыль-
еджаплэ щыгэгъэ экологическе
семинарыр. Ар еджэлэ залым
илюфышихэрэм **Бадий Людмилэ-
рэ Хыщт Сайдэрэ** зэдагъэ-
хъязырыгь. Цыфымрэ къешэ-
кыгъэ лсэ зыпты дунаимрэ
зэгопчынэу щымытхэу, пытэу
зэрэзгхыгъэхэр, ахэр зэфэ-
дэу, унаэ атетэу сидигъоки
ухъумэгъянхэ зэрэфаер къы-
риотыкыгь семинарау «**Эко-
логия и здоровье насе-
ния**» зыфиорэм. Экологием
ыкыц цыфхэм япсауныгъэ а
льянкыомкэ упчлабэу къэу-
цухэрэм джэуап афагъотэу ныб-
жыкыкхэр щылааклэм фыте-
гъэспсыхъэгъянхэр, плүгэнхэр
лофтхъабзэм игүхэлтыгь.

Экологиемкіә семинарлы
хәләжъяға АР-м псауныгъэр
къэухүмәгъэнымкіә и Министерствә, медицинә профилак-
тикомкіә Адыгә республике
гүлчәм ялықлохәр.

Іофтхъабзэм тхыль къэгъэлъэгъонэу «Экология и здоровье населения» зыфилорэр ыкчи

электроннэ лъэтегъэуцор игъусагъэх.

Зиғзю Іоғығомкіл семинарым
кыярагъбләгъағъә Мың-
көпә медицинә колледжым,
Адыгә кәләеғъаджә колледжәу
А. Андырхуәм ыңғайкә щы-
тым ащеджәхәрәр, якәләеғъа-
джәхәр, тхыльбаджәхәр ықли
культурам илоғышләхәр

Адыгейр чыюпс байныгъэ-
хэмкіэ зэрэлъэшыр ыкы зе-
клоным тишъольыр зыкызызэ-
шигъетыгъэм ягугъу кышыгъ.
Ау цыф лъапэр зынэсырэр,
кьешлэкыгъэ дунаир ежь цы-
фым зэрэззэрихъокырэр, псау-
ныгъэмкіэ изэрарышко къы-
зэрэклорэр игушыгъэ щыкыгъэ-
түхъыгъ.

Чыюпсым икъэбзэныгъэрэ цыифхэм япсауныгъэрэ якъызэтегъэнэн семинарлыр зэрэфэгъэхынгъэр кынчагъ, гүшчлэр АР-м псауныгъэмкээ и Министерствэ илофышлэ шхъяа! эу
Папэ Фатимэ фильтршошагъ.
«Влияние негативных факторов окружающей среды на здоровье населения» зыфиорэ кынчотыкыныр кынчыгъ.

Цыфым ипсауныгэлээ аанах мэхьсан зилр псэуклэ-щылэкэ шэлжээ тэрэзхэр арэу зэрэштыр кынотагь медицинэ профилактикэмкэ Адыгэ республикэ гуччэм икъутамэ ипаашеу **Д. Керим-Заде**. Нэбгырэ пэлчж ежь ылкыышъол ышлэу, ашт клэдүүкэу, фэсакъэу, үүхүүмэу щытын зэрэфаар кынгуагь. Цыфым ежь ыгукэ шлонгтар ышлэу, ашт лъэнныкуабэкэ фытегээспыхаагьезу зэрэштым, гущылэм пае, зэрифэшшуюашеу жыыр, псыр, къэбзэнгыэр, шхыныгьюхэр ыгъотэу, игъом зигъэлсэфын амал илэу, ашт къиккырэр рэхжат е кым-сым унэм итыныр, гур зыфызэу, зыгьеузын щымылэннир. Игъом а зысихжатым чыненнир ыкчи къэтэджжини; пкыышъолыр мэклэмаклэу зеклэбгээкызэ (заряд-кэр пшын) къэбгээущини; дэгъо зылтхъакын-зылтлэкыннир пкыышъолыр шапхъэм изыгъэуцхэу ылпьитагь. Ioфшлэнным цыфым ипсауныгэлээ мэхьсан зэрилр клигъэтхыагь: хэтрэ цыифи ыгукэ иклэсэ сэнэхжатым, Ioфшлэнным ыгу кынзэрэлтырэр, ашт хэти зызэрэригъэуэнкырэр — зэгъэзэфгэагьэ е клагъэл нахь илэ зэришырэр, Ioф ухыгъэм гушуагьо хэти зэрэхигъуатэрэр, етани нэмийкхэм ар кыралоу, зэрэхагъэунэфыкырэмии пкынен-

пкыышхъэ-мышхъэхэм, хэтэрикIхэм зафэбгъазэу, псэүшхъэ дагъэм нахь зыщыбдзыеу, йашы-лышхъэм, хъаджыгъэхэкIхэм нахь уафэсакъеу, стыропыхэр, хантхъупсыхэр, пIэстэ зэфэшхъяфхэр пшхыхэмэ, хэтки нахь шхъапэ зэрэххъухэрэм ягулъу кыышыгъ.

Мафэ къэс жыы къабзэм зы сыхъат е сыхъатрэ ныкъо-рэ ухэтын ыкыл, амал илэмэ, ушъхъату умышлэу утезеку-хъан зэрэфаер, щыгынэу, цуак-къэу пышгыхъеми псачуныгъэм-кэ мэхъанэ зэрялэр, ахэм жыыр икъюу алхырыкылэу, уамыгъэп-клантлэу, гүпсэфэу щытынхэ зэ-рэфаехэр къылотагь. Нэбгыре пэпч хэхыгье щылэклэ шэпхъэ гъэнэфагъэм тетэу зэрэлсэу-рэр, ар тэрэзэу зыгъэцаклэрэм ипсауныгье къызэрэзэтенэрэм ягуу кышыгыг, ныбжыкылэхэми, нахь ныбжь зилэхъеми чы-псым ыкыл япсауныгье фэса-изаха сарифасыкэе язлжээ.

кынхэ зэрэфаемкэ къяджагь.
АР-м медицинэ профилактикэмкэ игупчэ ипсихологэу **Лариса Третьяковам** «Конструктивное общение» зыфиорэ къильтыкыныр къышыгь. СабыйхэмкИ, ІетахъохэмкИ, инхэмкИ гушылэр къызэрэуягъэм, нэппльэгъум хэль фэбагъэм, зеклоклэ-гъэпсыкIэ шыкIэхэм бэдээ зэрялтыгъэр, «шlu усэльтэгъу» кIэлэцкыкum eолоклэ зи къызэримыкырэр, ау ар къыпхэшэу зыгбъэпсыныр мэхъанэ зилэу зэрэштыр кIигъэтхыгь. Щысэхэр къыхызы, къафызэхиғыгь шуягъэ зилэ гушылэгъур зыфэдэр, гушылэр чылыгэни, фэбэни, дысыни, шыыпкъэни зэрильэкIыщтыр пщымыгъупшэу, ащ уфэсакын зэрэфаер культурэм щышэу

Джащ фэдэу, цыфым ипсауньгээкэ анах мэхъанэ зилэчыопсым фэгъэхъягъэу, узэрэфэсактыштым, ар зэрбгъэцкъебзэштым яльягъэу бэсмишнум, яшинашт сэ

семинарым къышаугъэр.
Іофтхъабзэм ившъериль
зэшүихыгъэу тэгүгъэ.
МАМЫРЫКЪО Нуриет.

ИСКУССТВЭР — ТИБАИНЫГЬ

Къашъор игушъуагъу

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние непэ концертэу щыклощтым нэбгыре шъэ пчагъэ еплъышт. Урысыем и Правительствэ ишүхъафтын къзыыфагъешъошгэгъе ансамблэ цэрыгоу «Ислъамыем» ипчыхъэзэхахъэ лъэпкъ иксусствэм пышагъэхэр ежэх.

«Ислъамыем» икъешъуаклоу Нешэ Сайдэ Адэмые къышхъуагъу. Адыгэ Республика иксусствэхэмкэ иколледж зэрэшдэжагъэр шуукэ ыгу къегъэкъыжы.

— Синасып къыхы, къэлэгъэджэ дэгъухэм салындаагь — къити-уагъ Нешэ Сайдэ. — Шъхаплъэкъо Тэмэрэ, Исуп Аслъан, Хъоджэе Иринэ лъэпкъ къашъохэр, классикэм фэгъэхыгъэхэр тагъешлаагъэх.

Адыгэ республика гимназиер С. Нешэм къуухыгъ. Ипшээшъэгъухэу Сихъу Иринэ, Исмелэ Замирэ «Ислъамыем» къышэ-

шъох. Адыгэ шуушэр щигъэу Сайдэ пчэгум щууджы зыхъуке, нэр пэлхэхы. Нэгушуоу, пкыр ищигъэу, къашъом гупшисэу хэллъыр нэпльэгъуки къизэуихын зэрэпылъыр къыхэхэ. Адыгэ къашъохэм тамэ аритынэм зэрэпылъым гушуагъо хегъуатэ. «Ислъамыем» ихудожественэ пащэу, композиторэу Нэхэе Аслъан къизэртиуагъэу, Нешэ Сайдэ иксусствэм къифехъуагъэ цыиф, гуки, псэки исэнэхьат фэлажэх.

Сурэтэйм итыр: «Ислъамыем» икъешъуаклоу Нешэ Сайд.

РАФТИНГЫР. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЬОКЬУ

Къуаччэр щапсыхъэ

Урысые Федерацием рафтингымкэ изэнэкьюокъу. Мыекъопэ районым щэкю. Хъульфыгъэ командэу 17, бзыльфыгъэу 6 зэлукэгъухэм ахэлажъэх. Красноярскэ, Москва, Санкт-Петербург, Алтай шъольырым, нэмыххэм ялыклохэр теклоныгъэм фэбанэх.

— Апэрэ чыпэхэр къыдэзыхыхэр Европэм, дунайм якъеух зэлукэгъухэм ахэлжээштых, — къитиуагъ зэнэкьюкум исудье шъхъаеу Петр Карьяновым. — Нэбгыри 4 ыкын нэбгыри 6 зыхэт купхэм рафтингымкэ яхъазырынгъэ къагъэльгэшт. Мэлъылъфэгъум и 27-м, жъоныгъуаклоэм и 1-м зэнэкьюкухэр гъэшшэгъонэу зэхэтштых. Зэлукэгъухэр игъекотыгъэу мэлъылъфэгъум и 30-м къизэутыхстых.

Адыгейм изэлухыгъэ зэнэкьюкум рафтингымкэ зэрэклюагъэм къихэдъещырээр посы спортыр нэбгырабэмэ зерашшоогъэшгэгъонырары. Къушъхъэм къечхэхэрэ псым къуаччэр, къулайныгъэр къыщаагъэльгэагъо. Зызыгъэпсэфы зышлоигъохэм апае концертхэр, зэлукэгъухэр зэхашх, щапэхэр къизэуахыгъэх.

КІЛЭЕДЖАКОХЭМ ЯЗЭНЭКЬОКЬУ

Ашъогъэшшэгъон

Къалэхэм, къуаджэхэм якілэеджэкю командэхэр «Президент зэнэкьюкухэр» зыфиорэм чанеу хэлажъэх. Атлетикэ псынклоэм, гимнастикэм, нэмыххэм ялэпээсэнгъэ къашагъэльгэагъо.

Адыгэ Республика физкультурэмкэ ыкы спортымкэ и Комитет иотдел ипащэу Сергей Кузнеццовир зэнэкьюкум хэлажъэхэрээм къафэгушуагъ, гуэтныгъэ ин ахэлэу медальхэм афэбэхнхэу афыуагъ.

Адыгэкъалэ, Мыекъуапэ, Шэуджэн ыкы Тэхъутэмъыкъо районхэм яеджаклохэм къизэртиуагъэу, спорт зэлукэгъухэм ягуалеу ахэлажъэх, яхъазырынгъэ хагъахо, нэйласэ зэфэхъу. Адыгэкъалэ къикынгъэ купым ипащэу К. Хъаклэгъохум къизэртиуагъэу, кілэеджаклохэм аш фэдэ спорт зэлукэгъухэр ашъогъэшшэгъоных. Зэнэкьюкухэм якілэххэр зэфахьысыжыщых.

Сурэтэйм итхэр: **КІЛЭЕДЖАКОХЭУ ЗЭНЭКЬОКЬУМ ХЭЛАЖЪЭХЭРЭР**.

ДЗЮДО

Мыекъуапэ щэкю

Адыгэ къэралыгъо университетым физкультурэмрэ дэюдомрэкэ и Институт Къыблэм дэюдомкэ изэнэкьюокъу мэлъылъфэгъум и 26 — 27-м щыклощ. Шъольыри 8 зэлукэгъухэм ахэлажъэх.

Краснодар краим, Астрахань, Волгоград, Ростов хэхүхэм, Къалмыкыим, Къырым, Севастополь, Адыгейм ябэнаклохэр алтырэгъухэм ашызэлукэгъэх. Хъульфыгъэхэри, бзыльфыгъэхэри зэнэкьюкум хэлажъэх. Нэбгыри 197-рэ медальхэм якъидэхын фэгъэхыгъэ зэлукэгъухэм ялэпээсэнгъэ къащагъэльгэагъо.

Зэнэкьюкум икъизэуухын фэгъэхыгъэ зэхахъэм къышыгъуылаагъэх Адыгэ Республика физкультурэмкэ ыкы спортымкэ и Комитет ипащэу Андrey Бородинир, Олимпиадэ джэгунхэм дэюдомкэ хагъэунэфыкырэ чыпээр къащидэзыхыгъэу Анатолий Ларюковыр, Урысыем изаслуженнэ тренерэу Рудольф Бабаян, нэмыххэм. Зэлукэгъухэм ахэлажъэхэрээм гъэхъагъэ ашынэу къэгүшшиагъэхэр къядагъэх.

Физкультурэмкэ ыкы дэюдомкэ Институтым ипащэу Бгъуашэ Айдэмым студентхэу, дэюдомкэ бэнаклохэр Пашиб Альйэрэ Лафышэ Ислъамэр Урысыем спортымкэ имастэр зэрхэгъэхэм фэшлэгушуагъ, ягъэхъагъэхэр къэзийшхыатырэхтыльхэр аритыжъыгъэх.

Бэнэпэлэ алтырэгъухэм зэлукэгъухэр гъэшшэгъонэу ашээх. Бзыльфыгъэхэм зэнэкьюокъу къизэуахыгъ. Хэушхъафыкыгъэ чыпэхэр къидэзыхыхэрээр Урысыем иклемх зэлукэгъухэм ахэлжээштых.

Тренерху Беданыкъо Рэмэзан, Басть Сэлым, Нэпсэу Бисльян, фэшхъафхэм зэральтэрэмкэ, Адыгейм щыщ бэнаклохэм медальхэр къыдахын алтыкышт.

Сурэтхэр зэнэкьюкум къышытхыгъэх.

Нэккүбъор зылгэхэзахырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкы къыдэзыгъэкъырэ:

Адыгэ Республика мэлъяпъкъ Йоххэмкэ, Іэкыб къэралхэм ашыгъ, псэурэ тильэпкъэгъухэм адьря Йэзэлхыныгъэхэмкэ ыкы къэбар жъугъэм иамалхэмкэ и Комитет Адрессыр: ур. Крестянскэр, 236

Редакциер зыдэшыгъэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор шхъялэм игуадзэ: 52-49-44, пшъэдэкъыж зыхырэ секретары: 52-16-77. E-mail: adygoevoice@mail.ru

Зыщаушыхытыгъэр: Урысые Федерацием хэутын Йоххэмкэ, телерадиокъетынхэмкэ ыкы зэллыгъэсикэ амалхэмкэ и Министрствэ и Темир-Кавказ чыпэгъэшшил, зэраушыхытыгъэ номерыр ПИ №ГҮ23-00916

Зыщыхаутыгъэр: ООО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэкъемкэ ишагъэр 4023
Индексхэр 52161
52162
Зак. 674

Хэутынх узшыгъэтихэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00
Зыщыхаутыгъэхэн уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор шхъялэм Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъялэм игуадзэр, пшъэдэкъыж зыхырэ секретарыр Мэшлээкъо С. А.

